МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

ДИРЕКЦИЯ „ЕС И МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО“

Рег. №4573р-1351

04.05.2026 г.

С Т А Н О В И Щ Е

на Работна група № 23 “Сътрудничество в областта на вътрешните работи” по ПМС № 85/17 април 2007 за координация по въпросите на Европейския съюз

ОТНОСНО: проект на Инструкция за изменение и допълнение на Инструкция № 8121з-78 от 24 януари 2015 г. за реда за осъществяване на задържане, оборудването на помещенията за настаняване на задържани лица и реда в тях в Министерството на вътрешните работи (обн. ДВ. бр. 9 от 2015 г., изм. и доп. бр. 77 от 2015 г., бр. 30 от 2016 г., бр.101 от 2018 г., бр. 18 от 2023 г. и бр. 12 от 2026 г.)

Директива (ЕС) 2016/800 от 11 май 2016 г. относно процесуалните гаранции за децата, които са заподозрени или обвиняеми в рамките на наказателното производство (Директива (ЕС) 2016/800) въвежда общи минимални правила относно защитата на процесуалните права на непълнолетните лица, заподозрени или обвиняеми в наказателното производство, като по този начин спомага за прилагането на Хартата на основните права на Европейския съюз и практиката на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ) по формулиране на стандарти относно необходимите специални грижи за уязвимите лица, по-специално – за децата.

Справедливостта на производството и правото на справедлив съдебен процес изискват лицето да бъде в състояние да разбира същността на наказателното производство и да участва в него, да упражнява ефективно правата си и да се ползва от защитата на неприкосновеността на личния живот. Възможността за ефективно упражняване на тези права зависи до голяма степен от способността на задържания (заподозрения, обвиняемия) да следят и да участват пълноценно в производството, като тази възможност може да е ограничена поради възраст, липса на зрялост или увреждания. Това означава, че по отношение на децата и уязвимите лица е нужно да се предприемат специални мерки, за да се гарантира, че те могат да участват ефективно да осъществяват правото си на защита при задържане и в наказателното производство, и че могат да се ползват от правото си на справедлив съдебен процес в същата степен, както останалите.

С Официално уведомително писмо от 7 февруари 2024 г. Европейската комисия уведоми Република България относно образувана процедура за нарушение № 2019/0164 за неизпълнение на задължението ѝ да транспонира изцяло Директива (ЕС) 2016/800. В писмото си ЕК посочва,

че не са предприети в пълна степен съответните мерки за транспониране на изискването на чл. 4 от Директивата когато са заподозрени или обвиняеми децата да се уведомяват както за общите права на заподозрените и обвиняемите лица в рамките на наказателното производство, така и за специфичните права на непълнолетните заподозрени и обвиняеми, предвидени в нея. Информацията относно правата им следва да се предоставя писмено, устно или и по двата начина, на прост и достъпен език.

Предвид това и с оглед спазване правата на непълнолетните лица, задържани от полицейските органи, Инструкция № 8121з-78 от 2015 г. за реда за осъществяване на задържане, оборудването на помещенията за настаняване на задържани лица и реда в тях в Министерството на вътрешните работи (Инструкция № 8121з-78 от 2015 г.) следва да се допълни, като изрично се посочат всички права на непълнолетните лица в декларация, която ще им си предоставя.

Понастоящем, в Инструкция № 8121з-78 от 2015 г. има утвърден образец на декларация за правата на задържаните лица, която съдържа подробна информация относно правата на пълнолетните задържани. Липсва подробна и адаптирана на подходящ език информация относно всички права на задържаните непълнолетни лица, които са посочени в Директива (ЕС) 2016/800.

С оглед отстраняването на тази непълнота в правната уредба - относно правата на непълнолетните задържани лица, разпоредбата на чл. 15 от Инструкция № 8121з-78 от 2015 г. ще бъде допълнена, като ще се създаде нова ал. 3, изброяваща подробно всички права на задържаните от полицейските органи непълнолетни лица.

Правата на непълнолетните лица ще бъдат подробно посочени и в отделна декларация за правата на задържаните непълнолетни лица (Приложение № 1а) към чл. 15, ал. 3 от Инструкция № 8121з-78 от 2015 г., която е изготвена на достъпен и разбираем за непълнолетните език и ще се предоставя на задържаното непълнолетно лице при задържането му от полицейските органи. Декларацията за правата на задържаните непълнолетни лица ще съдържа информация, както за общите права за всички задържани лица, така и за специфичните за непълнолетните права - право на достъп до материалите, съдържащи фактическото и правно основание за задържането; право негов родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за него да бъде уведомен за задържането, а когато уведомяването на тези лица е в противоречие с най-добрия интерес на непълнолетния, право да се информира дирекция „Социално подпомагане“ за определяне на социален работник, който да бъде уведомен; право негов родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за него да получи информация относно правата му като задържано лице, с изключение на случаите, когато това е в противоречие с неговия най-добър интерес и би затруднило наказателното производство; право да бъде придружаван от родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за него при извършването на процесуални действия в рамките на наказателно производство, с изключение на случаите, когато това е в противоречие с неговия най-добър интерес и би затруднило наказателното производство; право за защита на правото на личен и семеен живот.

Прилагането на акта не е свързано с осигуряването на допълнителни финансови и други средства.

С изменението на Инструкция № 8121з-78 от 2015 г. се очаква да се осигури справедливост на производството и правото на справедлив съдебен процес, като се гарантира че на непълнолетното, задържано от полицейските органи лице, още на този ранен етап му е била осигурена възможност да разбере причината за задържането си и да получи възможност да упражнява ефективно правата си и да се ползва от защитата на неприкосновеността на личния живот. Възможността за ефективно упражняване на правата зависи до голяма степен от

способността на задържания (заподозрения, обвиняемия) да разбира, следи и да участва пълноценно в производството, като тази възможност не следва може да е ограничена поради младата му възраст, липса на зрялост или увреждания.

В резултат на измененията се очаква напълно да се гарантира, че непълнолетните задържани от полицейските органи лица ще могат да се защитават ефективно, ако участват в едно бъдещо наказателното производство и че могат да се ползват от правото си на справедлив съдебен процес в същата степен, както останалите.

С проекта се осигурява изпълнението на всички изисквания, произтичащи от Директива (ЕС) 2016/800 относно процесуалните гаранции за децата, които са заподозрени или обвиняеми в рамките на наказателното производство.

Предвид изложеното, Работна група 23 "Сътрудничество в областта на вътрешните работи" подкрепя предложения проект на Инструкция за изменение и допълнение на Инструкция № 8121з-78 от 24 януари 2015 г. за реда за осъществяване на задържане, оборудването на помещенията за настаняване на задържани лица и реда в тях в Министерството на вътрешните работи, който напълно съответства на правото на ЕС.

РЪКОВОДИТЕЛ НА РАБОТНА ГРУПА № 23: АНЕЛИЯ ИВАНЧЕВА